

Een Deltaplan, een Deltawet en een Deltafonds van anderhalf miljard euro. De fixatie op waterveiligheid is onterecht en niet integraal genoeg, meent Friso de Zeeuw.

Het water gaat er met het geld vandoor

Het kabinet wil ruimtelijke planning en infrastructuur met elkaar verbinden. De structuurvisie Randstad 2040 geeft de goede richting aan. Met uitzondering van enkele misverstanden, zoals alle aandacht voor hoogbouw en 'metropolitane parken' met foute buitenlandse referenties. Sterk is de poging tot integrale benadering, waarin rood, groen en blauw allemaal in samenhang aan bod komen. En de geformuleerde ambities voor drastische verbetering van het openbaar vervoer en het stevige woningbouwprogramma verdienen steun. Zwak daarentegen is het ontbreken van een financiële onderbouwing van deze visie. Om de visie uiteindelijk ook tot uitvoering te brengen is een tijdige reservering van financiële middelen gewenst, met een langetermijnperspectief. Daar zal snel een eerste aanzet toe gedaan moeten worden.

Heel anders is het met het Deltaplan van de commissie-Veerman. Dat plan - formeel nog een advies - claimt anderhalf miljard euro per jaar, toe te delen aan een eigen financiële pot, het Deltafonds, een eigen bestuursregime en een eigen wettelijk kader, de Deltawet. Het Deltaplan kiest daarmee een sectorale koers en dreigt op die manier de integrale aanpak van de Structuurvisie te doorkruisen. Door direct financiële middelen te claimen en die af te zonderen wil de commissie-Veerman het 'schoolboeken-syndroom' voorkomen: wordt het geld niet in een aparte pot ondergebracht, dan zal het worden uitgegeven aan 'leuke dingen voor de mensen' zoals gratis schoolboeken. Aldus de voorzitter van de commissie. Door deze grote financiële claim, kan het Deltaplan zelfs de bom leggen onder de uitvoerbaarheid van de structuurvisie Randstad 2040. Investeren in waterveiligheid heeft een urgente status weten

te bereiken in de politieke arena. Dikke kans dus dat het Deltaplan hoog gaat scoren in de wedstrijd om financiële middelen binnen het fysieke domein, ten koste van die andere noodzakelijke investeringen. Zo valt niet uit te sluiten dat water er met het geld vandoor gaat. De structuurvisie Randstad 2040 zet terecht in op intensief grondgebruik met verbetering van ruimtelijke kwaliteit en benutting van de economische potenties. Deze strategie vergt

stevige publieke en private investeringen in binnenstedelijke herontwikkelingen, veiligstellen van regionale groengebieden en aanpassingen van infrastructuur. In de politieke arena scoort deze boodschap niet erg.

Natuurlijk spreken alle betrokkenen de verwachting uit dat de plannen voor vergroting van de waterveiligheid moeten worden ingepast in hun omgeving en dat ze onderdeel gaan vormen van integrale gebiedsontwikkeling. Ik geloof hun goede bedoelingen. Maar de ervaring leert dat een sectorale, verkokerde structuur zijn eigen werkelijkheid creëert. Denk bijvoorbeeld aan de vroegere volkshuisvestingsubsidies en de oude aanpak van de bodemsanering. De afgezonderde budgetten en aparte besluitvormingskaders leiden tot sterke verkokering en te hoge, subsidiegestuurde investeringen.

De verantwoordelijke ambtenaar van Rijkswaterstaat zal bij het maken en realiseren van plannen louter worden afgerekend op het effect voor de waterveiligheid, tijd en budget. Maar niet op de ruimtelijke kwaliteit ervan. Ik neem als voorbeeld het voornemen om

de bergingscapaciteit van de Waal in Gelderland te vergroten door de kribben te verlagen. De provincie, gemeenten, bedrijven en maatschappelijke groeperingen werken nu met het plan Waalweelde aan een alternatief dat het gebied mooier en economisch krachtiger maakt, met een groter draagvlak bij de bevolking. Mijn stelling is dat met toepassing van de Veerman-doctrine zo'n brede benadering waarschijnlijk geen kans meer zou

verschillende deelbelangen en effectieve samenwerking tussen overheid en markt.

Dat betekent geen apart bestuursregime voor het Deltaplan en besluitvorming over een groot deel van het investeringsbudget voor waterveiligheid via het MIRT. Daarnaast is de toevoeging van budgetten voor de realisering van de Randstad 2040 onontkoombaar. Waterveiligheid heeft terecht hoge prioriteit, maar dat rechtvaardigt nog geen semi-staatsgreep.

Friso de Zeeuw, praktijkhoogleraar integrale gebiedsontwikkeling aan de TU Delft en directeur Nieuwe Markten bij Bouwfonds Property Development.

'Waterveiligheid rechtvaardigt nog geen semi-staatsgreep'

maken. Terecht stellen de bestuurskundige Geert Teisman en de klimaatdeskundige Aalt Leusink dat in een complexe samenleving als de onze niet het plan, maar de uitvoering ervan het probleem is. In drukke gebieden zoals Rijnmond en het Rivierengebied komen we er alleen uit als belangen en investeringen in een slim programma en ontwerp met elkaar gecombineerd worden. Teisman stelt dat het Deltaplan getuigt van een oud centralistische overheidsbemoediging met uitwassen in de vorm van een nationaal fonds, een Deltawet en een nationale Deltaregisseur.

Het is niet voor niets dat ter bevordering van verbeterde vervlechting van infrastructuur met de ruimtelijke planning het Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (MIRT) een bundeling van ruimtelijke en infra-investeringen behelst. Nu we eindelijk op de moeizame weg zijn naar een meer integrale manier van denken en werken, moeten we op die route doorgaan. Alles komt straks neer op het daadwerkelijk organiserend vermogen, centraal en decentraal, op het vervlechten van de

De rubriek Opinie staat open voor leesbare, opiniërende bijdragen die betrekking hebben op actuele zaken in het openbaar bestuur. De maximum lengte voor inzendingen is 850 woorden. Inzendingen graag naar bbeindredactie@klruwer.nl o.v.v. 'Rubriek Opinie'. Via dit e-mailadres kunt u ook reageren.